

СТИМУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЧЕРЕЗ ТРАНСФОРМАЦІЮ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ БАНКІВ

КУЛЬПІНСЬКА Л. К.

УДК 336.7:330.322

Кульпінська Л. К. Стимулювання інвестиційного розвитку через трансформацію діяльності державних банків

У статті висвітлюється значущість державних корпорацій і державних фінансових установ у стимулюванні інвестицій в основний капітал країни та розглядаються проблеми підвищення ефективності діяльності цих установ у світі та в Україні. Розглядається державний сектор країн, що розвиваються, через призму діяльності державних фінансових і нефінансових корпорацій. Аналізуються теорії позитивних і негативних рис здійснення державного інвестування через банки з державною власністю. Аналізується роль державних фінансових корпорацій в Україні, зокрема, у кредитуванні та розширенні портфелю придбаних державних облігацій і пропонуються шляхи її підвищення у світлі необхідності спрямування коштів в інвестиційний розвиток.

Ключові слова: державні компанії, інвестиції в основний капітал, державні облігації.

Рис.: 1. **Бібл.:** 9.

Кульпінська Лідія Кирилівна – кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, доцент, кафедра фінансів та фінансово-економічної безпеки, Український державний університет фінансів та міжнародної торгівлі (вул. Чигоріна, 57, Київ, 01601, Україна)

E-mail: kulpinskaya@mail.ru

УДК 336.7:330.322

Кульпинская Л. К. Стимулирование инвестиционного развития через трансформацию деятельности государственных банков

В статье рассматривается значение государственных корпораций и государственных финансовых учреждений в стимулировании инвестиций в основной капитал страны и рассматриваются проблемы повышения эффективности деятельности этих учреждений в мире и в Украине. Рассматривается государственный сектор развивающихся стран сквозь призму деятельности государственных финансовых и нефинансовых корпораций. Анализируются теории положительных и отрицательных черт осуществления государственного инвестирования через банки с государственной собственностью. Анализируется роль государственных финансовых корпораций в Украине, в частности, в кредитовании и расширении портфеля приобретенных государственных облигаций и предлагаются пути ее повышения в контексте необходимости направления средств в инвестиционное развитие.

Ключевые слова: государственные компании, инвестиции в основной капитал, государственные облигации.

Рис.: 1. **Библ.:** 9.

Кульпинская Лидия Кирилловна – кандидат экономических наук, старший научный сотрудник, доцент, кафедра финансов и финансово-экономической безопасности, Украинский государственный университет финансов и международной торговли (ул. Чигорина, 57, Киев, 01601, Украина)

E-mail: kulpinskaya@mail.ru

UDC 336.7:330.322

Kulpinska L. K. Stimulating Investment Development Through Transformation of State Banks Activity

The article considers significance of state corporations and state financial institutions in stimulation of investments into the fixed capital of the country and considers problems of increase of efficiency of activity of these institutions in the world and Ukraine. It considers the state sector of the developing countries through the prism of activity of state financial and non-financial corporations. It analyses theories of positive and negative features of carrying out state investing through state-owned banks. It analyses the role of state financial corporations in Ukraine, in particular, in crediting and expansion of the portfolio of acquired governmental bonds and offers ways of its increase in the context of necessity of directing funds into investment development.

Key words: state companies, investments into fixed capital, government bonds.

Pic.: 1. **Bibl.:** 9.

Kulpinska Lidiya K. – Candidate of Sciences (Economics), Senior Research Fellow, Associate Professor, Department of Finance and Economic Security, Ukrainian State University of Finance and International Trade (vul. Chygorina, 57, Kyiv, 01601, Ukraine)

E-mail: kulpinskaya@mail.ru

Уповільнення темпів зростання інвестицій в основний капітал та їх падіння у першому півріччі 2013 р. обумовлює необхідність трансформації економічної системи таким чином, щоб в інвестиційному процесі були задіяні як приватні, так і державні суб'єкти економічної діяльності. У Державній програмі активізації розвитку економіки на 2013 – 2014 рр. [1] зазначено, що «необхідність модернізації виробництва та структурної перебудови економіки потребує створення умов для акумулювання інвестиційних ресурсів і посилення інвестиційного потенціалу економіки». Окрім того, жорстка монетарна політика, особливо після початку фінансової кризи 2008 р., призвела до зростання відсоткових ставок за кредитами, дефіциту ресурсів і скорочення можливостей приватного сектора до фінансування інвестицій та інновацій. Як показав досвід ряду країн, що розвиваються, зокрема Китаю, Бразилії та ін., спрямування діяльності державних підприємств на інвестиційний розвиток у певні періоди виявлялося позитивним чинником зростання економіки.

Розробка теоретико-практичних проблем організації системи фінансів державних підприємств є принципово новою для української економічної науки. Окремі питання, присвячені проблемам фінансової діяльності підприємств державного сектора в умовах ринку, відображені в роботах М. Д. Білик, Є. А. Удовицької, В. М. Мотриченка, А. І. Колганова, М. Х. Корецького, І. О. Луїної та інших. Однак їх роль у процесі підвищення стимулювання інвестиційної діяльності та механізми збільшення прямого впливу їх діяльності на підвищення інвестицій в основний капітал залишається недостатньо дослідженою як у вітчизняних, так і зарубіжних дослідженнях.

Мета статті – розглянути роль державних фінансових підприємств, проаналізувати позитивні та негативні чинники їх діяльності задля вироблення рекомендацій щодо трансформації їх діяльності як суб'єктів інвестиційного процесу.

Державний сектор займає близько 12% ВВП України. Формування сприятливих умов для прибуткової діяльно-

сті підприємств державного сектора, і зокрема фінансових корпорацій, є важливою передумовою скорочення дефіциту державних фінансів, сприяння ефективному фінансовим перерозподілу ресурсів та підвищенню ефективності функціонування економічної системи. Це досягається, зокрема, через збільшення податкових надходжень, підвищення ринкової вартості підприємств для подальшого продажу через механізми приватизації, реструктуризацію підприємств, їх рекапіталізацію (зокрема, банків). Однак стійкість підприємств державного сектора та державних фінансових корпорацій є поняттям комплексним і викликає ряд дискусій щодо необхідності зниження частки державного сектора через його низьку ефективність.

З іншого боку, є ряд підтверджень ефективності державного сектора економіки у країнах, що розвиваються. Так, у Китаї, де 60% банківського сектора знаходиться в руках держави, обсяги кредитних вкладень і інвестицій в основний капітал випередили за темпами приросту більшість країн світу у період 2008 – 2012 рр. Окрім того, деякі цифри підтверджують суттєве зростання ринкової капіталізації підприємств державного сектора завдяки більш ефективному втручанню з боку держави. Так, капіталізація найбільшого російського банку «Сбербанк» з 2001 р. по 2012 р. виросла більше, ніж в 40 разів, і тижневик The Economist поставив її на друге місце у світі після компанії Apple за темпом приросту на вкладений в акції капітал: 100 доларів США, вкладені в акції даного банку 10 років тому, принесли б 3772 долари прибутку станом на початок 2012 р., тоді як акції компанії Apple принесли б 3919. Акції бразильської державної добувної компанії Vale принесли б 1250 дол. прибутку.

За підрахунками тижневика The Economist, 13 найбільших нафтових компаній, що контролюють більш, ніж три чверті світових запасів нафти, повністю підтримуються державою. Як приклад наводиться найбільший світовий виробник природного газу – компанія Газпром. Успішні з точки зору фінансової стійкості фірми можна знайти майже в будь-якій галузі. China Mobile є крупним мобільним оператором з 600 млн користувачів. Державна корпорація Tione Basic Industries із Саудівської Аравії є однією з найбільш прибуткових у світі компаній виробників хімічних речовин. Сбербанк Росії є третім за величиною банком Європи за ринковою капіталізацією. Дубай Портс є третім за величиною у світі оператором портів. Державна авіакомпанія Emirates збільшує продаж на 20% у рік [2].

Державні компанії складають 80% від вартості фондового ринку в Китаї, 62% в Росії і 38% у Бразилії. На їх частку припадала третина прямих іноземних інвестицій серед країн, що розвиваються, у період між 2003 і 2010 рр. Ще вищою є їх частка найбільших придбань державними компаніями Китаю, а також зростає частка найбільших фірм: три китайські державні компанії увійшли в десятку найбільших компаній за обсягом виручки, проти лише двох європейських.

Незважаючи на останні тенденції приватизації та дерегулювання, ці компанії продовжують домінувати світовою економікою. У розвинених країнах до цього часу велика кількість державних компаній або компаній з домінуючою часткою держави керує стратегічними секторами. Наприклад, Франція володіє 85%, енергетичної компанії EDF, Японія – 50% тютюну Японії та Німеччина – 32% Deutsche Telekom. Ці державні підприємства виробляють товарів на

загальну суму майже 2 трильйони доларів, і в них задіяно близько 6 млн чоловік.

Найпримітніше, що державні підприємства в країнах, що розвиваються, залишаються більш поширеними і складають більшу частину ринкової капіталізації Китаю та Росії на фондових ринках і на них припадає 28 зі 100 найбільших компаній у світі. При цьому сам державний сектор у цілому перебуває в стані скорочення. У даний час він становить лише близько однієї третини ВВП Китаю та Росії, проти майже 100% його два десятиліття тому. Але це зниження, на думку деяких дослідників, є результатом селективного скорочення, а не лібералізації [3].

Це привело до декількох парадоксів. Державні підприємства стали багатшими і більш потужними, незважаючи на те, що загальний обсяг сектора скорочується і уряди посилюють контроль за їх впливом на підприємства навіть у приватному секторі. Концентрація влади в найближче оточення підприємств державного сектора набрала обертів в останнє десятиліття: наприклад, 121 найбільше державне підприємство Китаю показало зростання їх сукупних активів з 360 млрд дол. США у 2002 р. до \$ 2,9 трлн у 2010 р. (хоча їх частка у ВВП знизилася). Фінансова криза дала додатковий поштовх для цього: у 2009 р. близько 85% банківських кредитів Китаю обсягом еквівалентним 1,4 трлн доларів пішли в державні компанії.

На сьогоднішній день через ці корпорації здійснюється контроль, спрямований на регулювання загального стану економіки. Так, Народний банк Китаю (НБК) дозволив п'яти найбільшим банкам країни збільшити обсяги кредитування в першому кварталі 2012 р. не більше, ніж на 5% у порівнянні з тим самим періодом 2011 р. Крім того, НБК вимагає, щоб на перший і другий квартали припадало по 30% обсягів кредитування за рік, на третій і четвертий – по 20%.

Аналіз ролі державних банків в інвестиційному процесі різними дослідниками показав неоднотайні позиції щодо їх значимості в інвестиційному процесі.

Виділяють три основні причини, чому державні банки переважно зазнали невдач. По-перше, урядові чиновники не стикаються зі стимулами, які сприяють операціям добре функціонуючих банків. Урядові чиновники мають тенденцію не володіти знанням кредитного аналізу, а також приватних банків, і у них, як правило, не з'являється зацікавленості уряду в максимальній економічній ефективності.

По-друге, політично мотивоване виділення коштів на корумповані схеми має негативні наслідки для політичної і соціальної системи регіону або країни. Контрольовані державою банки стають живильним середовищем для корупції виборних і призначуваних чиновників, фінансових регулюючих органів і судів. Вони не тільки перешкоджають зростанню економіки, а й послаблюють основні політичні й бюрократичні інститути, від яких залежить демократія та дотримання верховенства закону.

По-третє, контрольовані державою банки, за словами професора Джерарда Капріо, є «збитковими машинами», оскільки вони не орієнтовані на прибутковність або агресивне виконання погашення кредиту, а швидше на корисні політичні контакти з фінансуванням, втрата контрольованих державою банків представляє собою основні фінансові витрати для уряду [4]. Ці бюджетні видатки витісняють урядові ініціативи, а також, враховуючи великий розмір збитків, можуть становити загрозу для платоспроможності держави і ставати джерелом інфляційного фінансування дефіциту.

Іншими дослідниками було проаналізовано приватизацію банківського сектора в різних країнах. Вони виявили помітне поліпшення стану банківської системи в Аргентині з позиції рентабельності, ефективності та прибутковості капіталу при погіршенні якості активів. Вони також наводять приклад Бразилії, який виявив, що приватизація банків поліпшила рентабельність власного капіталу, рентабельність активів і сукупну продуктивність факторів виробництва. Інший приклад щодо цього періоду стосується Східної Європи (Болгарія, Чехія, Хорватія, Угорщина, Польща та Румунія), який засвідчив, що загальна рентабельність і рентабельність активів покращилися. У Мексиці приватизація банків не тільки поліпшила співвідношення ціни щодо активів, а й внесла позитивні зміни до стану проблемних боргів. Відзначені автори також проаналізували ефективність приватизації банків у Пакистані, і їх результати показали, що рентабельність банків покращилася [5]. Таким чином, важливим індикатором є зміна прибутковості державної фінансової установи після поступового продажу.

З іншого боку, держава може бути зацікавлена у існуванні державних фінансових корпорацій, які забезпечують фінансування секторів, що є неприбутковими з точки зору бізнес-ефективності, але забезпечують високий рівень соціальної віддачі. Проте, існує ряд можливостей для фінансування державних фінансових корпорацій, серед яких варто відзначити такі:

- ✦ *Перехресні субсидії з інших сфер бізнесу державної фінансової корпорації.*

Ця модель передбачає ведення бізнесу державною фінансовою корпорацією у типових для приватного сектора сегментах ринку. Як зазначалося, це передбачає більшу участь у видах діяльності, в яких приватний сектор має порівняльні переваги. Ефект такої участі є нейтральним у тому разі, якщо державна фінансова корпорація грає за ринковими правилами та конкурує з іншими банками. Однак, якщо вона працює «не за правилами», наприклад, пропонуючи корпоративним клієнтам ставки за кредитами, що є нижчими, ніж ринкові, це може призвести до усунення приватного сектора від таких видів діяльності та мати негативні фінансові наслідки.

- ✦ *Прямі субсидії.*

Держава може надавати прямі субсидії для кредитування цільових секторів економіки. Така модель може працювати, однак у деяких випадках цього може бути недостатньо для забезпечення умов стійкості державної фінансової корпорації. Прямі субсидії передбачають існування бізнес-моделі, яка дозволяє державній фінансовій корпорації працювати стабільно, що не завжди є так. Головною перевагою прямих субсидій є можливість їх надання будь-якій банківській установі, державній чи приватній, та не спричиняє негативних ефектів від втручання державних фінансових корпорацій у сфери приватного бізнесу. Приватні комерційні банки, вірогідно, більш повільно спрямовували б субсидії на цільові сектори економіки, порівняно з державними, оскільки вони можуть потребувати часу для знайомства та встановлення зв'язків з учасниками цього сектора, який може виявитися новим для них. Надання часткових гарантій є альтернативним способом прямої підтримки кредитування цільових секторів.

- ✦ *Кредитні лінії з субсидуванням відсоткових ставок.*

Кредитні лінії є потужним механізмом фінансуванням у разі відсутності інших альтернатив. Проте вони спричиняють значне викривлення у структурі ризик-менеджменту

державної фінансової корпорації. Ті державні фінансові корпорації, що залежать від кредитних ліній, зацікавлені в інвестуванні усіх коштів, які вони отримують від держави, та обмежують свою діяльність обсягами коштів, наданих державою. Кредитні лінії можуть породжувати зв'язок між державою та кінцевим отримувачем коштів, що створює можливість для політичного втручання та неефективного управління портфелем державної фінансової корпорації.

- ✦ *Ерозія капіталу державної фінансової корпорації, спрощені регуляторні вимоги та контроль.*

Деякі державні фінансові корпорації можуть фінансувати неприбуткові проекти в умовах полегшеного регуляторного режиму та контролю з боку держави, порівняно з іншими фінансовими установами. Цей механізм дозволяє ігнорувати неефективність та політичне втручання у діяльність корпорації. Державні фінансові корпорації зі слабким режимом регулювання, ймовірно, потребуватимуть періодичної рекапіталізації, що створює їх залежність від власника та негативно впливає на його невтручання у прийняття управлінських рішень. Слід уникати застосування такого підходу та використовувати однакові регуляторні вимоги для усіх учасників ринку.

- ✦ *Депозити населення.*

Через брак бюджетних коштів багатьох держав дозволяють державним фінансовим корпораціям приймати депозити. Рішення про надання дозволу на прийом депозитів від приватного сектора має, у першу чергу, ґрунтуватися на цілях державної фінансової корпорації та мати на меті їх досягнення, а не лише забезпечувати виконання банківських вимог щодо фінансування. Тобто, дозвіл на ведення депозитних операцій мають отримувати виключно ті державні фінансові корпорації, метою яких є розвиток депозитного ринку. Важливо також відзначити, що депозитна діяльність вимагає більш прискіпливого контролю з боку наглядових органів, якщо порівнювати цей вид діяльності з корпоративним кредитуванням. Більше того, фінансування неприбуткових видів діяльності за рахунок депозитів суперечить завданню стійкості державної фінансової корпорації та вимагатиме її регулярної рекапіталізації. Цілком логічно, що, як і в попередньому випадку, такого підходу слід уникати.

- ✦ *Залучення коштів на ринках капіталу.*

Фінансування за рахунок випуску облігацій є хорошою практикою, оскільки це дозволяє уникати впливу держави на процес прийняття кредитних рішень державної фінансової корпорації, сприяє її легітимізації як комерційного банку та заохочує менеджмент до вищої ефективності. Залучення коштів на ринках капіталу є доцільним у тому разі, якщо державна фінансова корпорація не отримує достатніх гарантій з боку держави [6].

Недавня економічна криза підштовхнула відновлення інтересу до контрольованих державою банків. Криза підтвердила збитки політично мотивованого кредитування розвинених країн. Слабко контрольована політика квазі-державних установ США Фреді Мак і Фанні Мей, на які припадало більше половини фінансування іпотечних кредитів, стала однією з головних причин фінансової кризи. Існують чіткі докази того, що політичні мотиви призвели до навмисного прийняття ризиків і погіршення стандартів андеррайтингу в цих установах після 2003 р., що стало важливим компонентом іпотечного буму 2004 – 2007 років. Уряд різко збільшив квоти фінансування, тому ці квазі-державні установи надавали кредити фізичним

особам з низьким рівнем доходів і кредитоспроможністю, причому коло позичальників було обмеженим. Як неминучий наслідок, стандарти кредитування були пом'якшені.

У роботі, присвяченій аналізу фінансових криз і ролі державних банків, стверджується, що в переважній більшості випадків провина покладається на державні банки. Вони мають більш низьку рентабельність, мають більший обсяг проблемних кредитів, менш ефективні і мають великі портфелі державних цінних паперів [7]. Вони також використовуються як політичні інструменти та їх наявність пов'язана з кризою.

Менше з тим, наявність державних банків усе ще може мати позитивні наслідки. Теоретично, вони можуть допомогти розпочинати певний вид бізнесу на основному ринку, вирішувати проблеми збоїв ринкового механізму, розширення доступу, вести себе протициклічно і т. ін. Є, звичайно, історії успіху, такі як Banco Estado Чилі та Банк Розвитку Південної Африки [8]. Також зазначено, що ряд даних засвідчили, що державні банки розширилися під час кризи, що, безсумнівно, сприяло мінімізації кредитного дефіциту і допомогло більш продуктивним компаніям у розвинених країнах і країнах, що розвиваються.

В Україні роль державних банків, навіть після їх рекапіталізації урядом починаючи з 2009 р., не стала ключовою у відновленні економічного зростання. Їх роль зводилася переважно до придбання державних облігацій ОВДП у свій портфель, оскільки останні характеризуються меншим ступенем ризику, порівняно з кредитуванням реального сектора, є ефективним інструментом ліквідності і рівень їх дохідності дозволяє підтримувати процентну маржу на рівні 4-5% (їх сумарний обсяг у банківській системі складає 77 млрд грн, за даними НБУ, однак більша частина, за нашими розрахунками, знаходиться у портфелі державних банків) (рис. 1).

Найбільший приріст ОВДП у портфелі НБУ було відзначено у 2013 р. – 35 млрд грн (за 8 місяців року). При цьому в портфелях державних банків також спостерігався суттєвий приріст ОВДП. Тобто значні суми коштів, які могли бути спрямовані на кредитування реального сектора економіки, спрямовувалися державними банками на покриття бюджетного дефіциту. Так, загальний обсяг цінних паперів на продаж Ощадбанку та Укресімбанку, до яких переваж-

но входять ОВДП, збільшився за перше півріччя 2013 р. на 28 млрд грн – з 31,7 млрд грн до 59,8 млрд грн, згідно з даними НБУ [9]. Це ті кошти, які потенційно могли бути спрямовані на кредитування реального сектора економіки, а не на фінансування непрямим шляхом соціальних витрат. Показники прибутковості цих фінансових установ були негативними протягом 2009 – 2011 рр., що вимагало вливання коштів у їх капітал з боку держави. Досягнення ними рівня прибутковості за рахунок низької вартості залучення ресурсу та високої дохідності ОВДП утримує їх від вкладення від значимих у плані інвестиційного розвитку проектів і вимагає трансформації моделі їх функціонування в економіці.

ВИСНОВКИ

Світовий досвід показав вагому роль державних корпорацій в окремих країнах у відновленні економічного зростання через збільшення інвестицій в основний капітал після початку світової фінансової кризи 2008 р. При цьому державні фінансові установи виявилися вагомими елементами системи перерозподілу кредитного ресурсу. Діяльність найбільших державних фінансових установ України більшою мірою спрямована на придбання державних цінних паперів, однак ці кошти потенційно могли бути спрямовані на інвестиційний розвиток, що вимагає вироблення нових механізмів їх функціонування. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Державна програма активізації розвитку економіки на 2013 – 2014 роки. Затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 27 лютого 2013 р. № 187.
2. The Best and Worst Stocks of the Past Decade // The Economist. February 18th 2012. p. 54.
3. Shapiro D. et al. The international activities and impacts of state-owned enterprises. – Simon Fraser University, July 27, 2009.
4. Caprio G. Macro Financial Determinants of the Great Financial Crisis: Implications for Financial Regulation // Working Paper 26088. October 2010.
5. Clarke, G., Cull, R., & Shirely, M. M., (2005). "Bank Privatization in Developing Countries: A Summary of Lessons and Findings." Journal of Banking and Finance, 2005, 29 (8-9), pp. 1905 – 1930.
6. Are Private Banks More Efficient Than Public Banks? [Evidence from Russia]. Alexei Karas, Koen Schoors and Laurent Weill, BOFIT Discussion Papers 3, Bank of Finland, BOFIT Institute for Economies in Transition (2008), p. 17.

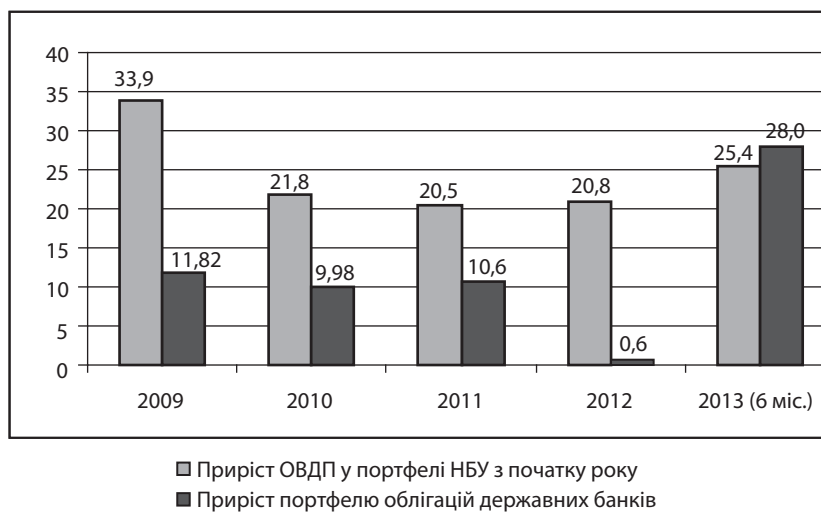

Рис. 1. Приріст ОВДП в портфелі НБУ та облігацій в портфелі державних банків

Джерело: розраховано за даними НБУ.

7. **Calomiris Charles.** Banking Crises and the Rules of the Game. NBER Working Paper No. 15403. October 2009. 34 p.

8. **Heinz Rudolph.** State Financial Institutions: Mandates, Governance, and Beyond. World Bank Policy Research Working Paper No. 5141. 2009.

9. Дані фінансової звітності банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=64097

REFERENCES

Caprio, G. "Macro Financial Determinants of the Great Financial Crisis" Implications for Financial Regulation. MRPA. Working Paper 26088, 2010.

Clarke, G., Cull, R., and Shirely, M. M. "Bank Privatization in Developing Countries: A Summary of Lessons and Findings". *Journal of Banking and Finance*, no. 29 (8-9) (2005): 1905-1930.

Calomiris, C. "Banking Crises and the Rules of the Game". NBER Working Paper No. 15403.

Heinz, R. "State Financial Institutions: Mandates, Governance, and Beyond". *World Bank Policy Research Working Paper*, No. 5141, 2009.

Karas, A., Schoors, K., and Weill, L. "Are Private Banks More Efficient Than Public Banks? Evidence from Russia". *BOFIT Discussion Papers 3, Bank of Finland, BOFIT Institute for Economics in Transition*, 2008.

[Legal Act of Ukraine] (2013).

Shapiro "The international activities and impacts of state-owned enterprises". *Simon Fraser University*, 2009.

"The Best and Worst Stocks of the Past Decade". *The Economist*, 2012.

http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=64097

УДК 336.71

АУДИТ СИСТЕМ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ НА ОСНОВІ ІНТЕГРОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ БАНКІВ

МЕЛЬНИЧЕНКО О. В.

УДК 336.71

Мельниченко О. В. Аудит систем электронных грошей на основе интегрированной отчетности банков

Статтю присвячено аудиту та оверсайту систем електронних грошей на підставі інтегрованої звітності банків як основних учасників таких систем. Автором уперше запропоновано методику складання інтегрованої звітності банків – учасників систем електронних грошей за розділами, на основі яких аудитором може проводитись оцінка та формування суджень щодо соціальної відповідальності платіжних організацій, інтересів суспільства, бізнесу й держави у процесі використання даного платіжного засобу. У роботі автором проаналізовано визначення оверсайта (нагляду) за платіжними системами та системами електронних грошей. Крім того, запропоновано методику проведення аудиту систем електронних грошей за даними інтегрованої звітності банків, на основі якої проводиться оцінка впливу використання цієї форми грошових коштів на працівників банків, суспільство в цілому та на забезпечення дотримання норм чинного законодавства учасниками систем електронних грошей.

Ключові слова: аудит, оверсайт, електронні гроші, банки, інтегрована звітність, соціальна відповідальність.

Бібл.: 17.

Мельниченко Олександр Віталійович – кандидат економічних наук, доцент, Університет банківської справи Національного банку України (вул. Андріївська, 1, Київ, 04070, Україна)

E-mail: amelnitschenko@yahoo.de

УДК 336.71

Мельниченко А. В. Аудит систем электронных денег на основе интегрированной отчетности банков

Статья посвящена аудиту и оверсайту систем электронных денег на основании интегрированной отчетности банков как основных участников таких систем. Автором впервые предложена методика составления интегрированной отчетности банков – участников систем электронных денег по разделам, на основе которой аудитором может проводиться оценка и формирование суждений о социальной ответственности платежных организаций, интересах общества, бизнеса и государства в процессе использования данного платежного средства. В работе автором проанализированы определения оверсайта (надзора) за платежными системами и системами электронных денег. Кроме того, предложена методика проведения аудита систем электронных денег по данным интегрированной отчетности банков, на основе которой проводится оценка влияния использования этой формы денежных средств на работников банков, общество в целом и на обеспечение соблюдения норм действующего законодательства участниками систем электронных денег.

Ключевые слова: аудит, оверсайт, электронные деньги, банки, интегрированная отчетность, социальная ответственность.

Библ.: 17.

Мельниченко Александр Витальевич – кандидат экономических наук, доцент, Университет банковского дела Национального банка Украины (ул. Андреевская, 1, Киев, 04070, Украина)

E-mail: amelnitschenko@yahoo.de

UDC 336.71

Melnychenko O. V. Audit of Systems of Electronic Money on the Basis of Integrated Bank Reporting

The article is devoted to audit and oversight of systems of electronic money on the basis of integrated reporting of banks as main participants of such systems. The author offers for the first time methods of composition of integrated bank reporting – participants of systems of electronic money by parts, on the basis of which the auditors can assess and form opinions on social responsibility of payment organisations, interests of the society, business and state in the process of the use of an individual payment means. The author analyses definitions of oversight (observation) over payment systems and systems of electronic money. Moreover, it offers methods of carrying out an audit of systems of electronic money by data of integrated bank reporting, on the basis of which assessment of influence of the use of this form of money funds upon bank employees, society in general and upon ensuring observation of rules of the current legislation by participants of systems of electronic money is carried out.

Key words: audit, oversight, electronic money, banks, integrated reporting, social responsibility.

Bibl.: 17.

Melnychenko Oleksandr V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, University of Banking of the National Bank of Ukraine (vul. Andriyivska, 1, Kyiv, 04070, Ukraine)

E-mail: amelnitschenko@yahoo.de